

Nr 45

Jordbruksutskottets betänkande i anledning av motion om svenskt medlemskap i Internationella naturskyddsunionen

I motionen 1971: 1053 av herr Werner i Malmö m. fl. (m, s, c, fp) har hemställts att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer att vårt land måtte ansöka om medlemskap i Internationella naturskyddsunionen, IUCN.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionen från statens naturvårdsverk. Se bilaga till detta betänkande.

Utskottet. I förevarande motion anförs bl. a. att det i miljövärdskretsar väckt förvåning att Sverige inte är anslutet till Internationella naturskyddsunionen (IUCN). Våra grannländer Danmark och Finland är anslutna och likaså ett stort antal länder i världen i övrigt. Motionärerna anser det särskilt med tanke på Sveriges värdskap för 1972 års FN-konferens om miljövärdnaden angeläget att vi ansluter oss till unionen.

Frågan om Sveriges anslutning till naturskyddsunionen behandlades av 1969 års riksdag i anledning av motioner med väsentligen samma yrkande som i den nu föreliggande. Utrikesutskottet (UU 1969: 6) framhöll i sitt utlåtande över motionerna bl. a. att Sverige redan var väl representerat i organisationen, då två statliga och fyra enskilda organisationer var medlemmar. Organisationens dominerande icke-statliga karaktär och omröstningsreglerna ingav principiella betänkligheter mot medlemskap. Röstningsreglerna var visserligen under omprövning, men utskottet var inte berett att tillstyrka motionerna, som avslogs av riksdagen.

I en reservation till utlåtandet hemställdes att riksdagen skulle uttala sig för anslutning.

I sitt yttrande över den nu föreliggande motionen har naturvårdsverket bl. a. redovisat vissa nyligen företagna ändringar i stadgarna för unionen, som bl. a. berör röstningsreglerna och röstningsproceduren. Verket framför vidare som sin uppfattning att regeringarnas agerande i första hand bör ske inom ramen för befintliga mellanstatliga organisationer, t. ex. FN, UNESCO och FAO, medan naturvårdsunionen framför allt har en uppgift att fylla i huvudsak som ett internationellt organ för de ideella naturvårdsorganisationerna. Verket anser övervägande skäl tala för att nuvarande form för svenska statens medlemskap i unionen bibehålls men att det eventuellt kan övervägas att naturvårdsverket i

stället för nuvarande medlemsavgift erlägger medlemsavgift som för regering.

Utskottet ansluter sig till den av naturvårdsverket deklarerade uppfattningen att nuvarande form för medlemskap bör bibehållas och finner alltså inte skäl förorda något ändrat ställningstagande från riksdagens sida.

Utskottet hemställer således

att riksdagen lämnar motionen 1971: 1053 utan åtgärd.

Stockholm den 19 maj 1971

På jordbruksutskottets vägnar

NILS G. HANSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit: herrar Hansson i Skegrie (c), Mossberger (s), Persson i Skänninge* (s), Johanson i Västervik (s), Hedin (m), Jonasson (c), Magnusson i Grebbestad (s), Wirtén (fp), Augustsson (s), fru Lindberg (s), herr Takman (vpk), fru Sundberg (m), fru Theorin (s) och fru Anér (fp).

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herrar Hansson i Skegrie (c), Hedin (m), Jonasson (c), Wirtén (fp), fru Sundberg (m) och fru Anér (fp), vilka ansett att utskottets utlåtande fr. o. m. det stycke som börjar med orden »I sitt yttrande» samt utskottets hemställan i stället bort ha följande lydelse:

»Internationella naturskyddsunionen (IUCN) har en central ställning och utför ett världsomfattande arbete inom naturvården. Unionen har konsultativ status hos FN, ECOSOC, FAO, UNESCO, Europarådet m. fl. FAO och UNESCO samarbetar intimt med IUCN och är representerade med permanenta observatörer i dess styrelse. IUCN har en framträdande roll på det internationella fältet. 30 regeringar och ett mycket stort antal nationella organisationer av vilka många är statliga organ hör f. n. till IUCN:s medlemmar. Av de europeiska staterna är Danmark, Finland, Schweiz, Storbritannien, Belgien, Västtyskland, Italien, Luxemburg, Monaco och Nederländerna medlemmar.

Det har, som i motionen framhålles, ofta på internationellt håll väckt förvåning att den svenska regeringen inte är representerad i IUCN. De internationella naturvårdsorganisationerna med IUCN i spetsen har under de senaste 15 åren spelat en betydelsefull roll inom opinionsbildningen på naturvårdsområdet i olika länder, och det är främst genom deras arbete som naturvården under 1960-talet erhållit en internationell dimension på ekologisk grund. Ett särskilt berömt IUCN-initiativ är det Internationella Biologiska Programmet (IBP), vilket skisserades 1961

som ett ekologiskt femårsprogram med huvudsyfte att mäta den biologiska produktiviteten i olika biotoper inom skilda regioner av världen. Detta förslag antogs 1964 av »International Union of Biological Sciences and International Council of Scientific Unions» (den internationella sammanslutningen av naturvetenskapliga forskarorganisationer). Det har sedermera utvecklats ytterligare och vuxit till en imponerande, över hela världen förgrenad organisation, vars arbetsprogram också upptar naturvård.

1964 års naturresursutredning framhöll i sitt betänkande särskilt betydelsen av de internationella naturvårdsorganisationernas arbete, varvid i första hand nämndes just IUCN jämte två andra. Sverige har i motsats till många andra länder inte följt en av FN:s generalförsamling 1962 enhälligt antagen resolution, som rekommenderade regeringarna att stödja IUCN och övriga internationella naturvårdsorganisationer.

Då nu, som framgår av utlåtandet från naturvårdsverket, röstningsreglerna så ändrats i IUCN att Sverige, om regeringen går in som medlem, får 8 röster, medan det f. n. har 5, anser utskottet att Sverige bör ansöka om medlemskap eller att eventuellt naturvårdsverket medges att erlägga medlemsavgift som för regering.

Utskottet hemställer därför

att riksdagen med bifall till motionen 1971:1053 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller att vårt land måtte ansöka om medlemskap i Internationella naturskyddsunionen (IUNC).»

Bilaga

Yttrande över motionen 1971: 1053

Statens naturvårdsverk (25.3.1971)

Naturvårdsverket finner övervägande skäl tala för att nuvarande form för svenska statens medlemskap i IUCN bibehålls. Eventuellt kan övervägas att naturvårdsverket — som också tidigare föreslagits från verket — i stället för nuvarande medlemsavgift erlägger medlemsavgift som för regering. Detta förutsätter dock motsvarande ökning av verkets anslag.

Naturvårdsverket anför därutöver.

Internationella naturvårdsunionen (IUCN) har alltsedan tillblivelsen framhållit sin karaktär av icke-statlig internationell organisation och fristående forum för ekologisk och naturvetenskaplig expertis. Genom betydelsefullt och kvalificerat arbete på naturskyddets område har IUCN haft framgång i sin strävan att påverka staternas agerande i fråga om såväl lagstiftningsåtgärder som inrättande av naturreservat, m. m. IUCN bedriver också en omfattande informationsverksamhet.

Trots ställningen som icke-statlig organisation har IUCN:s stadga — för att basen för organisationens verksamhet i såväl finansiellt som annat hänseende skall breddas — medgett medlemskap även för regeringar, statliga myndigheter och internationella organisationer. Organisationen har sålunda kommit att få en tämligen ovanlig blandform, med olika rösträtt för skilda slag av medlemmar. Svenska medlemmar i IUCN är f. n. statens naturvårdsverk, domänverket, Vetenskapsakademien, Stiftelsen Nordiska museet, Stiftelsen Skansen, Svenska jägareförbundet och Svenska naturskyddsföreningen.

Vid IUCN:s senaste generalförsamling i New Delhi den 24 november — 1 december 1969 avstod naturvårdsverket, liksom övriga svenska medlemmar, av kostnadsskäl från att delta i mötet. På dagordningen stod bl. a. ett förslag till ändringar på vissa punkter av IUCN:s stadga.

Under hänvisning till vad utrikesutskottet anfört när frågan om svenska regeringens medlemskap i IUCN senast var föremål för riksdagens prövning (UU 1969: 6) får naturvårdsverket lämna följande redogörelse för stadgeändringarna. Uppgifter om de nya stadgarna har inte kommit verket tillhanda i annan form än i IUCN:s verksamhetsberättelse för 1969 (Annual Report 1969).

De stadgar som gällde före generalförsamlingens möte 1969 innebar att varje regeringsrepresentant vid omröstning i församlingen ägde 2 röster, representanterna för statliga organ och/eller privata organisationer från ett och samma land sammanlagt 1 röst och representant för internationell organisation 1 röst. De svenska medlemmarna hade således sammanlagt 1 röst.

Det stadgeändringsförslag som förelades generalförsamlingen 1969 innebar följande röstningsregler:

Regeringsrepresentant:	3 röster
Representanter för statliga organ från samma land: sammanlagt om jämväl regeringen är medlem	1 röst eller 0 röst
Representant för icke-statlig organisation:	1 röst
Representant för internationell organisation:	2 röster

I Annual Report 1969 uppges att detta ändringsförslag har godtagits. Vid oförändrat svenskt deltagande har således Sverige 1 statlig och 5 icke-statliga röster. Om även den svenska regeringen ingår som medlem ändras röstetalen till 3 statliga och 5 icke-statliga röster.

Enligt IUCN-sekretariatets kommentarer till stadgeändringsförslaget sägs syftet med ändringen vara att vidmakthålla IUCN:s karaktär av icke-statlig organisation. Genom tillströmningen av regeringsrepresentanter under senare år beräknades nämligen den röstövertikt för icke-statliga organisationer som rått intill år 1969 att inom kort förbytas i en röstminoritet. Ändringarna utformades därför så att de icke-statliga medlemmarna skulle tillförsäkras majoritet under överskådlig framtid.

För att i viss utsträckning upphäva de negativa verkningarna för de statliga representanterna av de nya röstningsreglerna, vilka kunde tänkas avskräcka nya stater eller statliga myndigheter att ingå som medlemmar eller i värsta fall försaka utträde av sådana medlemmar, föreslogs generalförsamlingen att även ändra omröstningsproceduren. Enligt tidigare refererad källa har också denna ändring godtagits.

Den nya omröstningsproceduren innebär att förnyad omröstning skall verkställas om en första votering inte lett till enhälligt beslut. Statsre-

presentanter och icke-statsrepresentanter skall då rösta var för sig och majoritet krävs i båda grupperna.

Enligt uppgift i Annual Report ändrade 1969 års generalförsamling IUCN:s stadga också i fråga om beräkningen av medlemsavgifter till organisationen. Genom ändringen skall FN-skalan i princip gälla vid beräkningen av avgift för deltagande regering, medan övrigas avgifter behålls oförändrade. Uppgiften att medlemsavgiften för den svenska regeringen skulle komma att uppgå till 3 250 dollar torde vara korrekt. Naturvårdsverket erlägger en årsavgift om 50 dollar.

I verksamhetsberättelsen anges vidare att 30 regeringar är medlemmar i IUCN, varav 19 kan betecknas som utvecklingsländer. Naturvårdsverket vill i detta sammanhang rikta uppmärksamheten på att det förhållandet att en rad europeiska och andra länders regeringar är medlemmar av IUCN till viss del torde kunna tillskrivas den omständigheten att flertalet av dessa länder saknar självständiga ämbetsverk av den typ som utmärker svensk statsförvaltning.

Enligt naturvårdsverkets uppfattning bör regeringarnas agerande i första hand ske inom ramen för befintliga mellanstatliga organisationer, t. ex. FN, UNESCO och FAO, medan IUCN framför allt har en uppgift att fylla i huvudsak som ett internationellt organ för de ideella naturvårdsorganisationerna.

